

Aan Provinciale Staten

DATUM	29-6-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Bedrijfsvoering	COMMISSIE	BEM
STELLER	Roy van den Broek	TELEFOONNUMMER	06-15403601
NUMMER	8227B8FB	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:

Uitkomsten meicirculaire provinciefonds 2021

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Vanuit de meicirculaire 2021 volgen financiële bijstellingen die betrekking hebben op de algemene uitkering van het provinciefonds, decentralisatie-uitkeringen en de opbrengsten motorrijtuigenbelasting. Over de jaren 2021 tot en met 2025 is cumulatief sprake van een nadelig effect van € 2,534 mln.

Inleiding

Op 31 mei jl. is de meicirculaire provinciefonds 2021 gepubliceerd door het ministerie van BZK. De provincies ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de provinciefondsuitkeringen:

- In mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- In september op basis van de Miljoenennota; en
- In december op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

Het provinciefonds heeft een wettelijke basis in de Financiële verhoudingswet. Het is een begrotingspost op de rijksbegroting. Het Rijk bepaalt de omvang van het provinciefonds via het begrotingsproces. Het provinciefonds beweegt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven en bezuinigingen hebben direct invloed op de omvang van het provinciefonds. Het krimpt of groeit mee met de rijksuitgaven. Deze beweging heet accres. De omvang van het provinciefonds verandert ook bij nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

In de meicirculaire van vorig jaar (2020) is gemeld dat de accresen voor de jaren 2020 en 2021, in overleg met de VNG en het IPO, zijn bevroren. De accrestranches voor die jaren wijzigen om die reden niet. In deze nieuwe meicirculaire is de accresraming opgenomen voor het jaar 2022 en verder, waarbij de huidige normeringssystematiek is gehanteerd.

Toelichting

In de meicirculaire 2021 worden de provincies geïnformeerd over de volgende onderwerpen:

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds;
2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen;
3. De ontwikkeling van de opbrengst per opcent van de Motorrijtuigenbelasting; en
4. Beleidsmatige ontwikkelingen.

Deze onderwerpen worden hierna verder toegelicht, inclusief de daaruit voortvloeiende financiële effecten.

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds

Het accres voor het jaar 2021 is gestegen ten opzichte van de decembercirculaire. Dit wordt veroorzaakt doordat de verdeelmaatstaven voor het jaar 2021 zijn geactualiseerd. Daarnaast vindt er nog een (voordelige) afrekening plaats vanuit het jaar 2020.

Het accres vanaf het jaar 2022 is gedaald ten opzichte van de eerder gehanteerde 'bevroren stand'. Dit wordt veroorzaakt door drie ontwikkelingen:

- i. *Lagere loon- en prijsontwikkeling*: ten opzichte van de meicirculaire 2020 verwacht het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan 2021 dat de lonen en prijzen in de economie minder hard stijgen in de periode 2022-2025. Hierdoor stijgen de uitgaven van het Rijk minder hard en dat werkt door in een lager accres voor de betreffende jaren.
- ii. *Lagere verwachte rentelasten*: door de lage rentestanden heeft het Rijk lagere rentelasten dan waar eerder mee was gerekend. Dat leidt vanaf 2023 tot een minder sterke stijging van de omvang (volume) van de rijksuitgaven.
- iii. *Lagere EU-afdrachten*: vorig jaar is het Europees Meerjarig Financieel kader afgesproken. Daarin zijn lagere EU-afdrachten opgenomen voor Nederland. Dit leidt tot een minder sterke stijging van de omvang (volume) van de rijksuitgaven.

Vanaf het jaar 2022 is in het provinciefonds een zogeheten 'taak mutatie' opgenomen. Dat betekent dat er aanvullende middelen worden toegekend aan het provinciefonds, omdat provincies er een nieuwe (wettelijke) taak bij krijgen. Dit betreft de Wet open overheid. Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen. Het betreft een initiatiefwet uit de Tweede Kamer die beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. De Eerste Kamer dient nog een besluit te nemen over de Woo. Bij instemming van de Eerste Kamer zal de wet een halfjaar later in werking treden. Dit zal waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2022 zijn. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de Woo.

Vooruitlopend op de besluitvorming in de Eerste Kamer heeft het kabinet bij de kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) financiële middelen vrijgemaakt. Met de beschikbaarstelling van deze financiële middelen ondersteunt het Rijk provincies bij de implementatie en uitvoering van de Woo.

De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen:

- De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie;
- De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris, extra formatie voor (kwaliteits)management en het beheer en onderhoud van systemen.

Zowel de incidentele als de structurele middelen zijn in de meicirculaire verdeeld via de maatstaf 'inwoners'. In IPO verband vindt momenteel een gesprek plaats om hiervoor de verdeelmaatstaf van het IPO te hanteren, zoals die ook wordt toegepast in de Begroting van het IPO. Deze maatstaf doet meer recht aan de inspanningen die alle provincies moeten leveren om aan deze nieuwe wet te voldoen. Indien hierover tot overeenstemming wordt gekomen, dan zal het ministerie van BZK in de septembercirculaire 2021 dit corrigeren. Voor Utrecht heeft dit een beperkt, voordelig effect (circa 50.000 tot 80.000 euro per jaar). Omdat hierover nog geen besluit is genomen, wordt uitgegaan van de gehanteerde maatstaf in deze meicirculaire.

Tabel 1. Algemene Uitkering (AU) provinciefonds	2021	2022	2023	2024	2025
Bedragen x € 1.000					
A. Algemene uitkering provinciefonds decembercirculaire	227.382	234.528	240.305	245.926	251.520
B. Mutaties in de meicirculaire 2021:					
- Afrekening jaarschijf 2020	148	-	-	-	-
- Actualisatie maatstaven jaarschijf 2021	1.323	-	-	-	-
- Taakmutatie Wet open overheid (Woo)	-	319	386	439	491
- Bijstelling accres	-	-883	-3.389	-4.321	-3.291
C. Algemene uitkering provinciefonds (C = A + B)	228.852	233.965	237.302	242.044	248.721

2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen

Decentralisatie-uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar kennen een eigen verdeling over de provincies. Dergelijke uitkeringen zijn beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats. Dit in tegenstelling tot specifieke uitkeringen waar dat wel het geval is. In de meicirculaire zijn er voor de provincie Utrecht twee nieuwe decentralisatie-uitkeringen opgenomen:

- i. *Bodembescherming*: in het Bestuurlijk Overleg Bodem, waarin het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de decentrale overheden zitting hebben, zijn op 23 september 2020 afspraken gemaakt over doelen en financiering van bodemopgaven in het jaar 2021. Het jaar 2021 is een overbruggingsjaar naar nieuwe bestuurlijke afspraken over de bodemopgaven vanaf 2022, als vervolg op het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. Het doel is de gevallen van ernstige bodemverontreiniging met

onaanvaardbare humane of ecologische risico's of verspreidingsrisico's (spoedlocaties) te saneren of de risico's te beheersen. Het betreft een wettelijke taak van provincies. Voor 2021 zijn onder meer afspraken gemaakt over een apparaatskostenvergoeding en de afronding van spoedsaneringen, met een daarbij vastgestelde verdeelsleutel. Voor de 12 provincies gaat het om € 1,43 miljoen aan apparaatskostenvergoeding en € 9,36 miljoen voor de afronding van spoedsaneringen. In totaal bedragen de beschikbare middelen € 10,79 miljoen. Voor de provincie Utrecht betreft dit een bedrag van € 737.805 voor 2021.

- ii. *Drugsdumpingen*: het ministerie van Justitie en Veiligheid stelt aan alle provincies voor de jaren 2022 tot en met 2024 middelen beschikbaar voor het beleid rondom het tegengaan van drugsafvaldumpingen. De middelen bedragen voor 2022 tot en met 2024 incidenteel € 1 miljoen. De verdeling van de middelen is gebaseerd op het aantal geregistreerde drugsafvaldumpingen per provincie. Voor provincie Utrecht betreft dit een jaarlijks bedrag van € 34.203 voor 2022 t/m 2024.

In de Voorjaarsrapportage 2021 is de te ontvangen decentralisatie-uitkering Bodembescherming reeds als opbrengst meegenomen in programma 3. Bodem, water en milieu. Via de Zomernota 2021 zal deze worden overgeheveld naar de Algemene middelen, conform de verslaggevingsregels. De decentralisatie-uitkering Drugsdumpingen zal in de Begroting 2022 worden opgenomen, evenals de daarbij behorende lasten.

3. De ontwikkeling van de opbrengst per opcent van de Motorrijtuigenbelasting

In de meicirculaire wordt aangegeven wat de verwachte opbrengsten zijn vanuit de opcenten die provincies heffen op de Motorrijtuigenbelasting (MRB). Door deze opbrengst per opcent vervolgens te vermenigvuldigen met het voorgestelde opcententariaf van de provincie Utrecht kan bepaald worden wat de verwachte opbrengsten zijn voor de jaren 2022 tot en met 2025. De verwachte opbrengsten zijn hoger dan waar in de vorige circulaire mee is gerekend. De verklaring hiervoor is als volgt:

- i. De huidige opbrengst per opcent is hoger door een toename van het aantal auto's en/of door een toename van het aantal auto's die in een hogere gewichtsklasse vallen;
- ii. De verwachte groei is nu gesteld op 0,7%, terwijl dat in de vorige circulaire 0,2% was.

In tabel 2 is inzichtelijk gemaakt wat de verwachte omvang is van de opbrengsten van de opcenten MRB. In het kader van de transparantie en inzichtelijkheid is in deze tabel expliciet zichtbaar gemaakt dat de verwachte totale opbrengst (regel E) inclusief dekkingsvoorstel variant 2 is vanuit de Kadernota 2022-2025. In die Kadernota wordt aan uw Staten voorgesteld om met ingang van 2022 het tarief van de opcenten eenmalig extra te verhogen met 2% wat correspondeert met een jaarlijkse opbrengst van € 2,8 mln. per jaar vanaf 2022.

Tabel 2. Opbrengsten opcenten Motorrijtuigenbelasting	2021	2022	2023	2024	2025
Bedragen x € 1.000					
A. Primaire begroting 2021 (o.b.v. meicirculaire 2020)	133.377	135.782	138.191	140.606	140.606
B. Actualisatie i.v.m. index CPB (maart 2021), zoals toegelicht in Kadernota 2022-2025	-	-134	-	134	2.687
C. Dekkingsvoorstel variant 2 in Kadernota 2022-2025	-	2.800	2.800	2.800	2.800
D. Mutatie o.b.v. de meicirculaire 2021:	423	966	1.754	1.559	1.543
E. Opbrengsten opcenten MRB (E = A + B + C + D)	133.800	139.414	142.745	145.099	147.636

4. Beleidsmatige ontwikkelingen

In de meicirculaire is ook een beknopte toelichting opgenomen met betrekking tot een aantal ontwikkelingen:

- *Afrekening inkomstenderving 2020*: met de provincies is afgesproken dat het Rijk gedeerde inkomsten over 2020 zou compenseren. Vooralsnog lijkt dit met name van toepassing op de gedeerde inkomsten van de Dordtse Kiltunnel en de Westerscheldetunnel. Dit is derhalve niet van toepassing voor de provincie Utrecht.
- *Herijking verdeling provinciefonds en herziening provinciaal belastinggebied*: in het jaar 2021 vindt een herijkingsonderzoek plaats met betrekking tot het provinciefonds. Daarnaast is in mei 2021 het ambtelijke rapport 'Herziening provinciaal belastinggebied' aan de Tweede Kamer aangeboden. In een Statenbrief, die medio juli aan uw Staten wordt toegestuurd, wordt u hierover nader geïnformeerd.

Financiële consequenties

De financiële consequenties die voortvloeien uit de meicirculaire 2021 worden, indien deze betrekking hebben op het jaar 2021, verwerkt in de Zomernota. De meerjarige effecten vanaf 2022 worden verwerkt in de Begroting 2022. In tabel 3 is inzichtelijk gemaakt wat de financiële consequenties per jaarschijf zijn ten opzichte van de gepresenteerde saldi in de Voorjaarsrapportage 2021 en de Kadernota 2022-2025. Samenvattend:

- 2021: € 1,893 mln. voordelig;
- 2022: € 0,402 mln. voordelig;
- 2023: € 1,250 mln. nadelig;
- 2024: € 2,323 mln. nadelig;
- 2025: € 1,257 mln. nadelig.

Cumulatief is sprake van een nadelig effect van € 2,534 mln.

In de voorgaande paragraaf is toegelicht dat de provincie Utrecht, via de algemene uitkering van het provinciefonds, aanvullende middelen ontvangt voor de uitvoering van de Wet open overheid. In de meerjarenbegroting zijn de financiële lasten die volgen uit de uitvoering van deze wet nog niet opgenomen. In het huidige jaar (2021) wordt door ons in kaart gebracht welke financiële implicaties deze wet voor onze organisatie heeft. Dit zal vervolgens bij de Kadernota 2023 als integrale afweging aan uw Staten worden voorgelegd.

Tot slot zij opgemerkt dat de uiteindelijke ontwikkeling van het accres in 2022 en verder afhankelijk is van de keuzes die een nieuw kabinet maakt: zowel in budgettaire zin als in de wijze waarop een nieuw kabinet de normeringssystematiek vormgeeft.

Tabel 3. Ontwikkeling begrotingssaldi				
Begrotingssaldo	2021			
Bedragen x € 1.000				
A. Begrotingssaldo Voorjaarsrapportage 2021	4.298			
B. Mutaties in de meicirculaire 2021:				
- Afrekening jaarschijf 2020	148			
- Actualisatie maatstaven jaarschijf 2021	1.323			
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	423			
C. Herziene begrotingssaldo (C = A + B)	6.191			
Begrotingssaldo	2022	2023	2024	2025
Bedragen x € 1.000				
A. Saldo Kadernota 2022-2025 (vóór verrekening met saldi reserve)	-8.269	-19.244	-7.575	174
B. Mutaties in de meicirculaire 2021:				
- Taakmutatie Wet open overheid (Woo)	319	386	439	491
- Bijstelling accres	-883	-3.389	-4.321	-3.291
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	966	1.754	1.559	1.543
C. Herziene begrotingssaldo (C = A + B)	-7.867	-20.494	-9.898	-1.083
Structurele begrotingssaldo	2022	2023	2024	2025
Bedragen x € 1.000				
A. Structurele saldo Kadernota 2022-2025	-1.340	1.264	6.968	7.127
B. Mutaties in de meicirculaire 2021:				
- Taakmutatie Wet open overheid (Woo)	319	386	439	491
- Bijstelling accres	-883	-3.389	-4.321	-3.291
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	966	1.754	1.559	1.543
C. Herziene structurele begrotingssaldo (C = A + B)	-938	14	4.645	5.870

Vervolprocedure / voortgang

Via de planning- en control cyclus van 2021 worden de financiële effecten die voortvloeien uit de meicirculaire 2021 verwerkt.

Bijlagen

1. Meicirculaire provinciefonds 2021

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen